

ρεῖναι πειθόμενος. καὶ αὐτὸς δ' ἤδη τοῖς ἐνθέοις ἀναγνώσμασι προσέχειν ἠξίου. καὶ δὴ τοὺς τοῦ θεοῦ ἱερέας παρέδρους αὐτῷ ποιησάμενος τὸν ὀφθέντα θεὸν πάσαις δεῖν ὤετο θεραπείαις τιμᾶν. κᾶπειτα φραζάμενος ταῖς εἰς αὐτὸν ἀγαθαῖς ἐλπίσιν ὠρμάτο λοιπὸν τοῦ τυραννικοῦ πυρὸς τὴν ἀπειλὴν κατασβέσων.

XXXIII, 1 Καὶ γὰρ δὴ πολὺς ἦν ὁ ταύτη προαρπάσας τὴν βασιλεύουσαν πόλιν δυσσεβείαις καὶ ἀνοσιουργίαις ἐγχειρῶν, ὡς μηδὲν τόλμημα παρελθεῖν μιαρᾶς καὶ ἀκαθάρτου πράξεως. διαζευγνύς γέ τοι τῶν ἀνδρῶν τὰς κατὰ νόμον γαμετάς, αὐταῖς ἐνυβρίζων αἰσχροτάτως τοῖς ἀνδράσιν ἀπέπεμπε, καὶ ταῦτ' οὐκ ἀσήμοις οὐδ' ἀφανέσιν, ἀλλ' αὐτοῖς ἐμπαροινῶν τοῖς τὰ πρωτεῖα τῆς Ῥωμαίων συγκλήτου βουλῆς κατέχουσι. μυρίαὶ μὲν οὖν ἐλευθέραις γυναιξὶν ἐνυβρίζων αἰσchrῶς, οὐκ εἶχεν ὅπως ἐμπλήσειε τὴν ἀκρατῆ καὶ ἀκόλαστον αὐτοῦ ψυχὴν. **XXXIII, 2** ὡς δὲ καὶ Χριστιανᾶς ἐνεχείρει, {καὶ} οὐκέθ' οἷός τ' ἦν εὐπορίαν ἴταῖς μοιχείαις ἐπινοεῖν. θᾶπτον γοῦν τὴν ψυχὴν θανατῶσαι ἢ τὸ σῶμα αὐτῷ παρεχώρουν ἐπὶ φθορὰν αὐταί. **XXXIV** μία γοῦν τις τῶν αὐτόθι συγκλητικῶν ἀνδρῶν τὴν ἔπαρχον διεπόντων ἐξουσίαν, ὡς ἐπιστάντας τῷ οἴκῳ τοὺς τὰ τοιαῦτα τῷ τυράννῳ διακονουμένους ἐπύθετο (Χριστιανῆ δ' ἦν), τὸν τ' ἄνδρα τὸν αὐτῆς ἔγνω δέους ἔνεκα λαβόντας ἀπάγειν αὐτὴν κελεῦσαι, βραχὺν ὑποπαραιτησαμένη χρόνον, ὡς ἂν τοῦ σώματος τὸν συνήθη περιβάλοιτο κόσμον, εἴσεισιν ἐπὶ τοῦ ταμείου καὶ μονωθεῖσα ξίφος κατὰ τοῦ στέρνου πήγνυσι, θανοῦσά τε παραχρῆμα τὸν μὲν νεκρὸν τοῖς προαγωγοῖς καταλείπει, ἔργοις δ' ἀπάσης γεγνωτοτέροις φωνῆς, ὅτι μόνον χρῆμα ἀήττητόν τε

καὶ ἀνώλεθρον ἢ βωμένη παρὰ Χριστιανοῖς σωφροσύνη πέφυκεν, εἰς πάντας ἀνθρώπους τοὺς τε νῦν ὄντας καὶ τοὺς μετέπειτα γενησομένους ἐξέφηεν. αὕτη μὲν οὖν τοιαύτη τις ὤφθη.

XXXV, 1 Τὸν δὲ τοῖς τοιούτοις ἐπιτολμῶντα πάντες ὑπεπτηχότες, δῆμοι καὶ ἄρχοντες, ἔνδοξοί τε καὶ ἄδοξοι, δεινῇ κατετρύχοντο τυραννίδι, καὶ οὐδ' ἡρεμούντων καὶ τὴν πικρὰν φερόντων δουλείαν ἀπαλλαγῆτις ὅμως ἦν τῆς τοῦ τυράννου φονώσης ὠμότητος. ἐπὶ μικρᾷ γοῦν ἤδη ποτὲ προφάσει τὸν δῆμον εἰς φόνον τοῖς ἀμφ' αὐτὸν δορυφόροις ἐξεδίδου, καὶ ἐκτείνετο μυρία πλήθη τοῦ δήμου Ῥωμαίων ἐπ' αὐτοῦ μέσου τοῦ ἄστεος οὐ Σκυθῶν οὐδὲ βαρβάρων ἀλλ' αὐτῶν τῶν οἰκείων δόρασι καὶ πανοπλίαις. **XXXV, 2** συγκλητικῶν γε μὴν φόνος ὅσος δι' ἐπιβουλήν ἐνηργεῖτο τῆς ἐκάστου περιουσίας, οὐδ' ἐξαριθμῆσθαι δυνατόν, ἄλλοτε ἄλλαις πεπλασμέναις αἰτίαις μυρίων ἀναιρουμένων.

XXXVI, 1 Ἡ δὲ τῶν κακῶν τῷ τυράννῳ κορωνίς ἐπιγοητεῖαν ἤλαυνε, μαγικαῖς ἐπινοίαις τοτὲ μὲν γυναῖκας ἐγκύμονας ἀνασχίζοντος, τοτὲ δὲ νεογνῶν σπλάγχνα βρεφῶν διερευνωμένου λέοντάς τε κατασφάττοντος καί τινας ἀρρητοποιίας ἐπὶ δαιμόνων προκλήσεις καὶ ἀποτροπιασμὸν τοῦ πολέμου συνισταμένου· διὰ τούτων γὰρ τῆς νίκης κρατήσκειν ἤλπιζεν. **XXXVI, 2** οὕτω μὲν οὖν ἐπὶ Ῥώμης τυραννῶν οὐδ' ἔστιν εἰπεῖν οἷα δρῶν τοὺς ὑπηκόους κατεδουλοῦτο, ὥστ' ἤδη τῶν ἀναγκαίων

τροφῶν ἐν ἐσχάτῃ σπάνει καὶ ἀπορία καταστήναι, ὅσῃν ἐπὶ Ῥώμῃς οὐδ' ἄλλοτέ ποτε οἱ καθ' ἡμᾶς γενέσθαι μνημονεύουσιν.

XXXVII, 1 Ἀλλὰ γὰρ τούτων ἀπάντων οἶκτον ἀναλαβὼν Κωνσταντῖνος πάσαις παρασκευαῖς ὠπλίζετο κατὰ τῆς τυραννίδος. προστησάμενος δῆτα ἑαυτοῦ θεὸν τὸν ἐπὶ πάντων σωτήρᾳ τε καὶ βοηθὸν ἀνακαλεσάμενος τὸν Χριστόν, αὐτοῦ ἴτε τὸ νικητικὸν τρόπαιον τὸ δὴ σωτήριον σημεῖον τῶν ἀμφ' αὐτὸν ὀπλιτῶν τε καὶ δορυφόρων προτάξας ἠγεῖτο πανστρατιᾶ, Ῥωμαίοις τὰ τῆς ἐκ προγόνων ἐλευθερίας προμνώμενος. XXXVII, 2 Μαξεντίου δῆτα μᾶλλον ταῖς κατὰ γοητείαν μηχαναῖς ἢ τῇ τῶν ὑπηκόων ἐπιθαρροῦντος εὐνοίᾳ, προελθεῖν δ' οὐδ' ὅσον πυλῶν τοῦ ἄστεος ἐπιτολμῶντος, ὀπλιτῶν δ' ἀναρίθμῳ πλήθει καὶ στρατοπέδων λόχοις μυρίοις πάντα τόπον καὶ χώραν καὶ πόλιν ὅση τις ὑπ' αὐτῷ δεδούλωτο φραξαμένου, ὃ τῆς ἐκ θεοῦ συμμαχίας ἀνημμένος βασιλεὺς ἐπιὼν πρώτη καὶ δευτέρα καὶ τρίτη τοῦ τυράννου παρατάξει εὖ μάλα τε πάσας ἐξ αὐτῆς πρώτης ὀρμῆς χειρῶσάμενος, πρόεισιν ἐπὶ πλείστον ὅσον τῆς Ἰταλῶν χώρας.

XXXVIII, 1 Ἦδη δ' αὐτῆς Ῥώμῃς ἀγχιστα ἦν. εἶθ' ὡς μὴ τοῦ τυράννου χάριν Ῥωμαίοις πολεμεῖν ἐξαναγκάζοιτο, θεὸς αὐτὸς οἷα δεσμοῖς τισι τὸν τύραννον πορρωτάτῳ πυλῶν ἐξέλκει, καὶ τὰ πάλαι δὴ κατ' ἀσεβῶν ὡς ἐν μύθου λόγῳ παρὰ τοῖς πλείστοις ἀπιστούμενα, πιστά γε μὴν πιστοῖς ἱεραῖς βίβλοις ἐστηλιτευμένα, αὐταῖς ἐνεργείαις ἅπασιν ἀπλῶς εἰπεῖν πιστοῖς ἅμα καὶ ἀπίστοις ὀφθαλμοῖς τὰ παράδοξα θεω-

μένοις ἐπιστώσατο. **XXXVIII, 2** ὡςπερ γοῦν ἐπ' αὐ-
 τοῦ ποτε Μωϋσέως τοῦ τε θεοσεβοῦς Ἑβραίων γένου
 »ἄρματα Φαραὼ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἔρριψεν εἰς
 θάλασσαν καὶ ἐπιλέκτους ἀναβάτας τριστάτας κατε-
 πόντισεν ἐν ἐρυθρᾷ«, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ Μαξέν-
 τιος οἱ τ' ἀμφ' αὐτὸν ὀπλίται καὶ δορυφόροι »ἔδυσαν
 εἰς βυθὸν ὡσεὶ λίθος«, ὀπηνίκα νῶτα δούς τῇ ἐκ θεοῦ
 μετὰ Κωνσταντίνου δυνάμει τὸν πρὸ τῆς πορείας
 διήει ποταμόν, ὃν αὐτὸς σκάφει ζεύξας καὶ εὖ μάλα
 γεφυρώσας μηχανὴν ὀλέθρου καθ' ἑαυτοῦ συνεπήξατο,
 ὧδέ πη ἐλεῖν τὸν τῷ θεῷ φίλον ἐλπίσας. **XXXVIII,**
3 ἀλλὰ τῷδε μὲν δεξιὸς παρῆν ὁ αὐτοῦ θεός, ὁ δ'
 ἄρα τὰς κρυφίους μηχανὰς καθ' ἑαυτοῦ δείλαιος συ-
 νίστη. ἐφ' ᾧ καὶ ἦν εἰπεῖν, ὡς ἄρα »λάκκον ὠρυξε
 καὶ ἀνέσκαψεν αὐτὸν καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν
 εἰργάσατο. ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν
 αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἢ ἀδικία αὐτοῦ κα-
 ταβήσεται.« **XXXVIII, 4** οὕτω δῆτα θεοῦ νεύματι
 τῶν ἐπὶ τοῦ ζεύγματος μηχανῶν τοῦ τ' ἐν αὐτοῖς
 ἐγκρύμματος οὐ κατὰ καιρὸν τὸν ἐλπισθέντα <διαρ-
 ρυειῶν> ὑφιζάνει μὲν ἢ διάβασις, χωρεῖ δ' ἀθρόως
 αὐτανδρα κατὰ τοῦ βυθοῦ τὰ σκάφη, καὶ αὐτὸς γε
 πρῶτος ὁ δείλαιος, εἶτα δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὑπασ-
 πισταί τε καὶ δορυφόροι, ἧ τὰ θεῖα προανεφώνει λό-
 για, »ἔδυσαν ὡσεὶ μόλιβδος ἐν ὕδατι σφοδρῷ.«
XXXVIII, 5 ὥστ' εἰκότως ἂν εἰ καὶ μὴ λόγοις,
 ἔργοις δ' οὖν ὁμοίως τοῖς ἀμφὶ τὸν μέγαν θεράπον-
 τα Μωϋσέα τοὺς παρὰ θεοῦ τὴν νίκην ἀραμένους αὐ-
 τὰ δὴ τὰ κατὰ τοῦ πάλαι δυσσεβοῦς τυράννου ὧδέ